

کارنامه حمایتی دولت شهید رئیسی در گفت‌وگو با سید صولت مرتضوی وزیر رفاه

تلاش برای زدودن فقر از چهره جامعه

گفت و گو

مصطفی خدابخشی خبرنگار

گروه اقتصادی: رفع فقر و کاهش فاصله طبقاتی در سطح جامعه یکی از مطالباتی است که دولت شهید رئیسی برای تحقق آن گام برداشت. این دولت با طراحی و اجرای طرح‌هایی همچون یسنا (پارانه ویژه مادران باردار و دارای فرزند شیرخواره)، ارتقای امنیت غذایی کودکان، کالبرگ الکترونیکی و همچنین ارتقا و به‌روزرسانی

زیرساخت‌هایی چون پایگاه رفاه ایرانیان و شبکه ملی اعتبار، سعی کرد تا از عموم جامعه بویژه اقشار آسیب‌پذیر در حوزه اقتصادی حمایت کند. برای تشریح و تحلیل رویکردها و اقدامات دولت در این بخش به گفت‌وگو با سید صولت مرتضوی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی پرداختیم که مشروح آن را می‌خوانید.

اگر بخواهیم نگاهی کلی به مجموعه اقدامات حمایتی وزارت رفاه در سال‌های ریاست جمهوری شهید رئیسی داشته باشیم، مهم‌ترین این اقدامات کدام هستند؟

اجرای برنامه رفع سوءتغذیه کودکان زیر ۵ سال (۵ تا ۵۹ ماه)، اجرای ماده ۲۴ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، اجرای طرح ملی یسنا، حمایت از تست ژنتیک فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان غیرایرانی، ارائه الگوی توانمندسازی و حمایت از زنان سرپرست خانوار، پنجره واحد خدمات حمایتی زنان سرپرست خانوار، اجرای تبصره (۲) ماده (۵) قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت مبنی بر استفاده افراد دارای معلولیت شدید از سامانه‌های برون‌شهری ریلی، هوایی و دریایی دولتی و عمومی نیم‌بها، تدوین گزارش پایش فقر در سال ۱۴۰۱ و برآورد ۱۴۰۲، تدوین برنامه رفع فقر مطلق مبتنی بر شناسایی فقر با اولویت گروه‌های آسیب‌پذیر برای اولین بار و نهایتاً اجرای طرح کالبرگ الکترونیکی از مهم‌ترین اقدامات در این بخش به حساب می‌آید.

یکی از اقداماتی که جامعه مخاطب گسترده‌ای را با خود همراه کرد، پایگاه رفاه ایرانیان بود. در این خصوص توضیح دهید.

یکی از ضرورت‌های فعالیت این پایگاه به‌روز بودن آن بود، بر همین اساس به‌روزرسانی پایگاه رفاه ایرانیان انجام گرفت و همچنین سامانه بهره‌مندی ایرانیان نیز راه‌اندازی شد.

درمورد اول باید گفت که براساس بند (د) تبصره ۱۷ قانون بودجه کشور در سال ۱۴۰۲ این وزارت مکلف به دریافت اطلاعات از دستگاه‌های مختلف و به‌روزرسانی اطلاعات در پایگاه رفاه ایرانیان، اجرای آزمون‌های وسیع و شناسایی و رتبه‌بندی دهک‌های مختلف آحاد مردم است.

در همین راستا به‌روزرسانی و اعمال آزمون وسیع برای ۸۷ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر صورت پذیرفت و ۶۰ هزار خانوار جدید معادل ۱۶۰ هزار نفر که جزو صدک ۱۰ و ۹۹ (بالا‌ترین صدک دهک ۱۰) مشمول دریافت پارانه شدند و ۶۰ هزار خانوار جدید از دهک‌های پایین درآمدی به مشمولان دریافت پارانه افزوده شدند.

بدیهی است اطلاعات دهک‌بندی جدید در اختیار دستگاه‌های مختلف از جمله دستگاه‌های حمایتی برای ارائه خدمات حمایتی قرار گرفته است. دهک‌بندی مبنای ارائه کالبرگ الکترونیکی برای ۷ دهک، بیمه سلامت رایگان ۵ دهک اول، شناسایی خانوارهای نیازمند دستگاه‌های حمایتی مانند کمپنه امداد امام (ره) و بهزیستی و بنیاد برکت و... است.

همچنین در خصوص بند ج تبصره ۱۷ قانون بودجه کشور مبنی بر راه‌اندازی سامانه بهره‌مندی ایرانیان با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و معاونت مناطق محروم و توسعه روستایی ریاست جمهوری باید بگوییم فاز اولیه و البته اساسی از اجرای این طرح با شناسایی شاخصهای

تخصصی حوزه‌های بهره‌مندی از طریق برگزاری جلسات کارشناسی - تحلیلی با متخصصین این حوزه صورت پذیرفت که نهایتاً با لحاظ کردن محدودیت وجود اطلاعات ثبتی، ۲۵۱ شاخص استخراج شد. درخواست اطلاعات ثبتی متناظر با شاخص‌های احصا شده از دستگاه‌های متولی به‌واسطه برگزاری جلسات کارشناسی و انجام مکاتبات رسمی صورت پذیرفت.

پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان توانسته است برای اولین بار در کشور در نسخه اولیه از سامانه با جمع‌آوری اطلاعات ثبتی (بیش از ۲۵۰ شاخص)، سطح بهره‌مندی خانوارها را از زوایا و لایه‌های مختلف در قالب پلتفرمی جامع و کلان ارائه کند. از جمله قابلیت‌های اساسی و با اهمیت در این سامانه نمایانند جزئیات بهره‌مندی از اطلاعات کلی با تکنیک Drill Down (نمایش جزئیات) است به نحوی که نحوه بهره‌برداری در هر بخش براساس انتخاب کاربر به‌ترتیب در سطح کشور، استان، شهرستان و حتی کشت پستی (در برخی شهرهای بزرگ) مشخص شده است.

طرح یسنا، به عنوان بخشی از همین رویکرد دولت برای بهبود وضعیت تغذیه در کشور، به چه صورتی پیاده شده است؟

بله. در راستای اجرای ماده (۲۴) قانون حمایت از خانواده و جوانی در گام اول؛ حدود ۲۳۰۰۰ مادر دارای فرزند شیرخوار در دهک یک درآمدی در هشت استان کم‌برخوردار مشتمل بر استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، خراسان جنوبی، خراسان شمالی، ایلام، فارس، هرمزگان، گلستان و لرستان با ارائه سبد غذایی رایگان ۴۰۰ هزار تومانی مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از دی ماه سال ۱۴۰۲ در ۳ مرحله/سه ماه در بستر شبکه ملی اعتبار (طرح کالبرگ الکترونیکی) از محل اعتبار مسئولیت اجتماعی شرکت‌های صندوق‌های تابعه وزارت متبوع با همکاری آستان قدس رضوی مورد حمایت قرار گرفتند.

در گام دوم؛ باتوجه به تخصیص مبلغ ۵۹۰ میلیارد تومان از سوی ستاد ملی جمعیت در اسفند ماه سال ۱۴۰۲، حدود یک میلیون مادر دارای فرزند شیرخوار در سه دهک اول درآمدی در تمام استان‌های کشور که جمعیتی با ارائه بسته‌های رایگان غذایی و بهداشتی تا سقف ۶۰۰ هزار تومان در بستر شبکه ملی اعتبار مورد حمایت قرار گرفتند و اعتبار در حساب سرپرستان خانوار شارژ شده و می‌توانند از تمام فروشگاه‌های طرف قرارداد طرح کالبرگ الکترونیکی خرید کنند.

از مجموع اقدامات حمایتی دیگری که وزارت رفاه در دستور کار خود قرار داد ارتقای امنیت غذایی کودکان زیر ۵ سال نیازمند تغذیه مضاعف بود. لطفاً در این خصوص نیز توضیح دهید. براساس ماده (۲۴) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مکلف است با معرفی وزارت بهداشت، درمان و

از مزایای اجرای طرح یسنا می‌توان

به کاهش مرگ‌ومیر مادران و کودکان زیر پنج سال، بهبود سوءتغذیه و پیشگیری از بیماری‌های مادران و معلولیت‌های کودکان که در نهایت منجر به کاهش فقر قابلیتی اشاره کرد

به دولت تکلیف شد. در ابتدا برای طراحی الگو و مدل کالبرگ الکترونیکی، پایلوت طرح در سه شهرستان گرمسار، آبیک و فیروزکوه اجرا شد که مدل پیاده‌سازی شده در شهرستان فیروزکوه با موفقیت به نتیجه رسید و مدل اجرایی طرح نهایی شد.

در ۱۵ اسفند سال ۱۴۰۱ به‌صورت سراسری طرح در کل کشور به اجرا درآمد و تاکنون نیز در حال اجرا است. مرحله جدید و بزرگ طرح کالبرگ الکترونیکی با عنوان «طرح فجرانه» در راستای حمایت مضاعف از سبد غذایی خانوار بارانه‌بگیر در دهه مبارک فجر سال گذشته، آغاز و کلیه خانوارهای دهک‌های اول تا هفتم، به ازای هر عضو مشمول ۲۲۰ هزار تومان اعتبار تشویقی خرید ۱۱ قلم کالبرگی شدند. تعداد خانوار بهره‌مند از طرح از ابتدا تا تاریخ ۱۴۰۳/۲/۸ در حدود ۵۹،۲۷۰،۷۰۶ نفر است.

به عبارتی باید گفت این سه طرح که مورد سؤال شما قرار گرفت سه طرح بسیار قدرتمند و اثرگذار است که در حال حاضر نیز در وزارت رفاه در حال اجرا هستند. این طرح‌ها سه‌گانه به ترتیب به عموم مردم، کودکان و مادران نیازمند در بستر شبکه ملی اعتبار می‌پردازد. علاوه بر طرح‌های مذکور، وزارت رفاه در پایان سال گذشته برنامه رفع فقر خود را نیز با رویکردی جدید تدوین کرد.

از اقدامات دولت سیزدهم در حوزه حمایت از زنان سرپرست خانوار بگویید؛ در عرصه ای با این اهمیت، چه اقداماتی شده است؟

ارائه الگوی توانمندسازی و حمایت از زنان سرپرست خانوار و پنجره واحد خدمات حمایتی زنان سرپرست خانوار از جمله اقدامات این دولت بوده است.

در ارائه الگوی توانمندسازی و حمایت از زنان سرپرست خانوار باید گفت که ارائه مدل یکه‌پارچه که هر فرد بعد از ورود به یک نهاد حمایتی با توجه به شرایط و توانمندی‌هایش (تیب‌شناسی) باید چه خدمات و امکاناتی را دریافت کند تا در صورت امکان در نهایت به عنوان فردی توانمند از سیستم خارج شود.

هدف از این برنامه، اطمینان از حفظ سطح مصرف فقیرترین خانوارها و بهبود پایه سرمایه‌های انسانی و تولیدی است، لذا نیازمند طراحی پلتفرمی هستیم که در آن کفایت مداخلات حمایتی و توانمندسازی اتفاق بیفتد و علاوه بر این، یکپارچگی سطح‌بندی و دسته‌بندی حمایت‌ها براساس محرومیت‌های افراد انجام پذیرد.

ابتدا خدمات حمایتی و توانمندساز نهادها مورد بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت حمایت‌ها در یک مدل سه‌سطحی شامل مرحله پایه، پروانه و پرواز با هدف توانمندسازی و در صورت امکان خروج زنان سرپرست خانوار از خدمات حمایت سطح اول ارائه شده است.

این مدل در سطح کلان برای تمام اقشار آسیب‌پذیر نیز در حال تدوین است.

همچنین در بخش پنجره واحد خدمات حمایتی زنان سرپرست خانوار نیز باید گفت که براساس بند ت ماده ۸۰ برنامه ششم توسعه کشور و بند ت ماده ۳۱ قانون برنامه هفتم توسعه کشور و همچنین با توجه به برنامه‌های دفتر امور حمایتی و توانمندسازی وزارت متبوع درخصوص ایجاد انسجام و یکپارچگی در ارائه خدمات حمایتی به جامعه هدف از جمله کودکان، زنان (مادران)، سالمندان، معلولین و...، طراحی و پیاده‌سازی سامانه پنجره واحد خدمات حمایتی ایرانیان با اولویت زنان سرپرست خانوار و با تکیه بر اطلاعات ثبتی، اطلاعات رفاه ایرانیان؛ اخذ آمار خانوارهای سه دهک اول درآمدی در کل شهرها که تحت پوشش هیچ نهاد حمایتی نیستند؛ تهیه پیش‌نویس دستورالعمل اجرایی و تقاضنامه با سازمان برنامه و بودجه و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، تدوین سناریوهای مختلف صورت گرفت.

در مورد طرح کالبرگ الکترونیکی هم به عنوان یکی از مهم‌ترین طرح‌های حمایتی دولت سیزدهم توضیح دهید که قشر وسیعی را با خود همراه کرد.

طرح کالبرگ الکترونیکی برای اولین بار در راستای اجرای حکم مقرر در بند (ص) تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور که حذف ارز ترجیحی برای واردات کالاهای اساسی را مقرر می‌کرد، به‌منظور جبران زیان مصرف‌کنندگان توسط قانونگذار وضع و

دست اقدام بوده و طراحی پلتفرم جامع نرم‌افزاری نیز براساس متدولوژی ریز و رعایت شاخص‌ها و ملاحظات نرم‌افزاری و امنیتی نیز در دست اقدام است. شایان ذکر است بر مبنای طرح کلی پنجره واحد، خدمات حمایتی به دو دسته تقاضامحور و خدمت‌محور تقسیم شده است.

ان‌شاءالله تا پایان خردادماه سال جاری اجرای پایلوت سامانه پنجره واحد - زیرسیستم زنان سرپرست خانوار، در یکی از شهرستان‌های استان تهران رونمایی شده و پنجره واحد خدمات حمایتی ایرانیان نیز در سطح کلان برای تمام اقشار آسیب‌پذیر تا پایان سال ۱۴۰۳ عملیاتی خواهد شد. آیین‌نامه اجرایی پنجره واحد نیز در هیأت دولت بررسی و به تصویب رسیده است.

بخش بیمه و صندوق‌های بازنشستگی ما همواره از جمله بخش‌های دارای مسائل عدیده بوده؛ در حوزه بیمه‌ای چه رویکردهایی را در دستور کار داشته‌اید؟

پیگیری نظام بیمه‌ای فراگیر برای خانوارهای فاقد بیمه بازنشستگی با مشارکت بیمه‌شدگان در راستای استقرار نظام چندلایه رفاهی، پیگیری اصلاحات سنجهای در نظام بازنشستگی در راستای حل مسأله پایداری مالی صندوق‌های بازنشستگی، تصویب آیین‌نامه جدید قانون نقل و انتقال سوابق بیمه‌ای بین صندوق‌های بازنشستگی که براساس آن امکان انتقال مبلغ به‌روز شده حق بیمه پرداختی به صندوق دیگر و امکان پرداخت مستمری جمع (دریافت حقوق بازنشستگی از صندوق‌های متعدد به نسبت سنوات بیمه‌پردازی در هر صندوق) برای اولین بار در کشور فراهم شد.

همچنین تصویب لایحه «اصلاح بند (۱) ماده ۸۶ قانون تأمین اجتماعی» و ارسال آن به مجلس شورای اسلامی که براساس آن در راستای حمایت از خانواده و جوانی جمعیت حداقل سابقه پرداخت حق بیمه برای دریافت کمک هزینه عائله‌مندی از ۷۲۰ روز به ۳۰ روز کاهش می‌یابد، تصویب آیین‌نامه بند (ط) قانون اصلاح ماده ۵ قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی، تصویب آیین‌نامه تبصره (۴) بند (الف) قانون اصلاح ماده ۵ قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی، سامانه بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی، دستورالعمل بیمه اجتماعی آزادکاران، تدوین و اصلاح اساسنامه صندوق‌های بازنشستگی - تکلیف ماده ۱۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی بخشی از این اقدامات است.

دفتر برنامه‌ریزی اقتصادی که زیر نظر وزارت رفاه در حال فعالیت است در این سال‌ها چه کارنامه‌ای داشته است؟

مدیریت پرتقوی دارایی‌های صندوق‌ها از طریق آماده‌سازی شرکت‌های تابعه و خروج از بنگاهداری، توسعه صادرات در شرکت‌های زیرمجموعه صندوق‌های بیمه بازنشستگی، تشکیل زنجیره ارزش شرکت‌های تابعه صندوق‌های بیمه بازنشستگی، بند هشتم نظارت ستادی رئیس محترم جمهوری از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در تاریخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۹، انجام واگذاری سالانه حداقل ۱۵ واحد درصد از سهام مدیریتی شرکت‌های زیرمجموعه از طریق برگزاری مزایده بلوکی و افزایش کارایی سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی، جلوگیری از هزینه‌های غیرضرور و کاهش وابستگی صندوق‌های مذکور به بودجه عمومی، تأدیه مطالبات، جمع‌آوری منابع نزد بانک رفاه کارگران، تسویه مطالبات به شرکت ملی گاز ایران، تقاضنامه با اتاق بازرگانی، صنایع و معادن، تشکیل توافق کنترل ارزی، تهیه و تدوین برنامه متناظر با شعار سال «جهش تولید با مشارکت مردم» تقویت و توسعه فعالیت شرکت‌ها بویژه در صنایع دانش‌بنیان، تأمین منابع مالی موردنیاز اجرای فعالیت‌ها و توسعه صادرات شرکت‌های تابعه و نهایتاً بهبود عملکرد تولیدی بنگاه‌های اقتصادی تابع از جمله فعالیت‌های صورت گرفته در این بخش بوده است.

